

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Teodor Papuc în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by Teodor Papuc for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées par Teodor Papuc à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

## **Ádám și alții v. România - [81114/17](#), [49716/18](#), [50913/18](#) et al.**

Hotărârea din 13.10.2020 [Secția a IV-a]

### **Articolul 1 din Protocolul nr. 12**

#### **Interzicerea generală a discriminării**

Presupusa discriminare în cadrul examenelor finale de liceu a elevilor care aparțin minorităților naționale, care studiază în limba lor maternă: *nicio încălcare*

*În fapt* – Reclamanții sunt etnici maghiari care au frecventat școli în limba lor maternă în România. Niciunul din ei nu a reușit să obțină diploma de bacalaureat. Ei s-au plâns că au avut la dispoziție mai puțin timp decât colegii lor români pentru a se pregăti la examene sau pentru a se odihni, pur și simplu, între acestea, și, deci, au avut mai puține șanse de succes la examenele de bacalaureat.

*În drept* –

*O remarcă preliminară* – Deși în această cauză nu a fost pusă în discuție importanța studierii limbii oficiale a statului de către minoritățile naționale, Curtea a subliniat că instrumentele relevante ale Consiliului Europei recunoșteau expres că protecția și încurajarea utilizării limbilor minorităților nu trebuiau să aibă loc în detrimentul limbilor oficiale și al necesității de a le învăța.

*Articolul 1 din Protocolul nr. 12:* În principiu, în cazurile în care se invoca articolul 1 din Protocolul nr. 12 erau aplicabile aceleași standarde dezvoltate de Curte în jurisprudența sa privind protecția acordată de articolul 14, inclusiv standardele privind obligațiile pozitive ale statelor contractante de a face diferențierile necesare între persoanele sau grupurile ale căror circumstanțe erau diferite în mod relevant și semnificativ. În acest context, relevanța se aprecia în relație cu ceea ce era în discuție, având în vedere că era necesară atingerea unui prag pentru ca Curtea să constate că diferențierea din acele circumstanțe era semnificativă. Pentru a fi atins pragul, măsurile trebuiau să producă un impact prejudiciabil deosebit în privința persoanelor, ca rezultat al unui criteriu protejat, în legătură cu situația lor și în lumina criteriului de discriminare invocat (*J.D. și A v. Regatul Unit*, [32949/17](#) și [34614/17](#), 24 octombrie 2019, [Nota informativă 233](#)).

Reclamanții au trebuit să susțină aceleași examene ca colegii lor români. Mai mult, ei au mai trebuit să susțină, în aceeași perioadă, două examene suplimentare, pentru a le fi testată cunoașterea limbii și a literaturii maghiare și pentru a putea trece bacalaureatul. Se putea deduce că graficul examenelor de bacalaureat i-a situat pe reclamanți într-o poziție dezavantajată. Astfel, aceștia au fost tratați în același mod ca elevii români, deși situația lor era diferită. Rămânea să se stabilească dacă tratamentul diferențiat era suficient de grav încât să fie atins pragul presupus de articolul 1 din Protocolul nr. 12 și dacă statul avea o obligație pozitivă în baza acestei prevederi de a întreprinde măsuri precise pentru a atenua sarcina suplimentară a reclamanților.

#### **a) Conținutul curriculum-ului**

La stabilirea și planificarea curriculum-ului școlar, care presupun, în principal, o anumită celeritate, autorităților naționale trebuia să li se lase, inevitabil, o marjă de apreciere. Totuși, exista un consens internațional emergent în rândul statelor contractante ale Consiliului Europei care recunoștea necesitățile speciale ale minorităților și o obligație de a le proteja securitatea, identitatea și stilul de viață, ca și dezvoltarea limbilor minorităților.

În rând cu condițiile legale naționale și cu obligațiile internaționale, scopul politicii publice privind educația persoanelor care aparțin unei minorități naționale, în particular al Legii educației naționale

(NEA), consta în crearea oportunităților egale pentru toți elevii, în vederea asigurării educației în limba lor maternă. Așadar, politica a fost concepută pentru a oferi educație în limba maternă a reclamanților, asigurând în același timp o cunoaștere suficientă a limbii și a literaturii române. Modul în care autoritățile au considerat să evalueze această cunoaștere și nivelul de dificultate al examenului despre care reclamanții au susținut că nu era unul înalt doar pentru ei, ci și pentru colegii lor români, se încadra, indubitabil, în marja de apreciere a statului.

Deși autorităților le-a luat o perioadă de timp să înceapă implementarea măsurilor stabilite în NEA și deși acestea puteau să nu fi studiat pe deplin toate posibilitățile oferite de lege și evidențiate de Consiliul național pentru combaterea discriminării, fuseseră făcute, deja, progrese. Mai mult, de vreme ce întârzierile privind implementarea unor măsuri puteau avea un impact asupra situației reclamanților, având în vedere marja de apreciere în această chestiune, dificultățile în sine nu-i puteau permite Curții să constate, iar reclamanții nu au prezentat vreo probă în acest sens, că conținutul curriculum-ului în sine impunea o sarcină excesivă pentru aceștia, în scopurile articolului 1 din Protocolul nr. 12.

#### *b) Succesiunea examenelor de bacalaureat*

Elevii aflați în situația reclamanților trebuiau să mai susțină două examene, în comparație cu elevii care studiau în limba română. Totuși, acest fapt reprezenta consecința directă și inevitabilă a alegerii conștiente și voluntare a reclamanților de a studia într-o limbă diferită și a faptului că statul le oferea o asemenea oportunitate.

Mai mult, orarul examenelor de bacalaureat era stabilit printr-un ordin al ministrului Educației la începutul fiecărui an școlar și nu părea să difere în mod semnificativ de la un an la altul. Elevii vizati aveau, așadar, timp suficient pentru a se pregăti pentru examene atât din punctul de vedere al învățării, cât și din punct de vedere mintal. În plus, graficul bacalaureatului, analizat în întregime, nu le impunea reclamanților o sarcină excesivă. În anii de referință în care reclamanții au susținut bacalaureatul, perioada alocată examenelor a variat de la opt la douăzeci și cinci de zile. Mai mult, orarul pentru sesiunea de examene din iunie până în iulie 2018 a presupus mai puține inconveniente pentru reclamanți, care au participat atunci la examenele de bacalaureat, de vreme ce examenele orale au fost programate să aibă loc cu patru luni înainte de examenele scrise. Nu se putea conchide că reclamanții au avut, în medie, mai puțin timp în mod semnificativ pentru a se relaxa, în comparație cu colegii lor români. Concluzia rămânea validă și atunci când pretinsul dezechilibru era analizat exclusiv din perspectiva examenelor pe care reclamanții trebuiau să le susțină în zile consecutive, spre deosebire de colegii lor români, care aveau la dispoziție o zi pentru odihnă între examene. Inconvenientul suferit de reclamanți nu a fost suficient pentru a atinge pragul articolului 1 din Protocolul nr. 12. În acest sens, statisticile oferite de Guvern demonstrau pentru perioada 2013-2018 rate de succes similare la examenele de bacalaureat pentru toți elevii.

Deși erau relevante pentru presupusul tratament diferențiat pe care l-au experimentat vis-à-vis de colegii lor români, consecințele alegerii limbii de studiu pentru reclamanți și organizarea de către autorități a educației într-o limbă minoritară și a examenelor de bacalaureat nu i-au plasat pe aceștia într-o situație diferită suficient de gravă în scopurile articolului 1 din Protocolul nr. 12. Prin urmare, nu a fost nevoie să se analizeze justificarea oferită de stat în această privință.

*Concluzie:* nicio încălcare (cinci voturi la două)

(Vezi și *Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina* [MC], [27996/06](#) și [34836/06](#), 22 decembrie 2009, [Nota informativă 125](#); [Ghidul privind articolul 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și articolul 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție](#))